

ولفظ اقدامات را بنده بکلی غلط میدانم اقدامات شده است معنی ندارد باید بگوئید این اظهارات را کرده ایم و این جوابها را دارم و بنده اعتقاد اینست که باید مهلت بدهیم جوابهای خودشانرا بیاورند اگر مکفی دیدیم فبها والا آنوقت اقتضای رأی نمایم

وکیل الرعایا - يك مملکتی را ما هزاران سالهاست که متصرفیم درهای تجارت اوهم باز است برای تمام دنیا لکن برای ورود قشون خارجه باز نیست بدون اجازه دولت و رضایت ملت در این مملکت يك عده قشون وارد شده وزیر امور خارجه باید بگوید در مقابل آن چه اقدامی کرده است در يك مملکت شش هزار ساله قشون دیگری چرا وارد شده اگر جواب مقتضی بعد از بیست و یکروز داد وزیر امور خارجه فبها والا يك رأی خودم را می کنم و یک نفر بجای او میگذاریم که بتواند اداره نماید

ناصر الاسلام - مذاکره کافی است لازم است رأی گرفته شود .

رئیس - در اینجا یک نفر از نمایندگان پیشنهاد کرده است که بماند تا وزیر امور خارجه اقدامات خودشانرا در کمیسیون خارجه ارائه نمایند اگر پذیرفته نشد آنوقت رأی مقتضی گرفته شود .

و آقای دکتر علیخان هم که تأیید همین رأی می کنند حالا دو نفر رأی ساکت خواسته اند و سه نفر تقاضا کرده اند رأی منفی گرفته شود حالا اگر تصویب میکنند اول رأی ساکت گرفته شود من پیشنهاد میکنم که از توضیحات وزیر امور خارجه چون مجلس قانع نیست ایشان وقت داده شود تا روز شنبه اقدامات خودرا اظهار نمایند اگر مجلس قانع شد رأی ثابت گرفته شود والا رأی منفی گرفته شود اول باین پیشنهاد رأی میگیریم هر کس موافق همین پیشنهاد تصویب می کند این مسئله بماند تا روز شنبه چنانچه قرائت شد قیام نماید چند نفری بر خواستند همه آنها بنده نفر نمیرسید .

رئیس - پس موافق پیشنهادان سه نفر رأی منفی میگیریم باین عبارت مجلس شورای ملی پس از اتمام تقریرات وزیر امور خارجه باکمال تأسف اظهارات ایشانرا موقع قبول ندانسته و مباحثات مطلب مطرح شده را ختم مینمایند هر کس این پیشنهادرا تصویب میکند قیام نماید همه قیام نمودند اتفاق تمام حاصل شد .

وزیر علوم - ۱۵ فقره تقاضای امتیازات برای اشخاص خواسته شده و بنده تقاضا میکنم و يك فقره .

تقی زاده - بنده تکلیف میکنم بهیشت وزراء که از امروز اقدام جدی در اخراج قشون روس بنمایند و نتیجه را بمجلس اظهار بنمایند .

وزیر جنگ - همین طور که اظهار کردند ما باید حرف آخری خودمان را تمام کنیم

اسدالله میرزا - بمقیده بنده ضرر ندارد که هیئت وزرا متفقاً بدر بار روس وانگلیس تلگرافی بنمایند گفتند این مطلب خارج از موضوع است .

رئیس - موضوع مذاکرات روز ۳ شنبه بقیه راپورت کمیسیون عدلیه راپورت کمیسیون علوم معارف در خصوص محصلین مسکو و تقابیس راپورت

کمیسیون فوائد عامه در خصوص جنگل های اربابی است رئیس حرکت کرد مجلس ختم شد

جلسه ۴۹

صورت مجلس یوم سه شنبه ۲۷ شهریور محرم الحرام ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از غروب منعقد گردید در تحت ریاست آقای مستشارالدوله معاضدالملک صورت مجلس گذشته را قرائت کرد .

محمد هاشم میرزا - در صورت مجلس نوشته شده است که رأی در پذیرفتن نمایندگان آدینه محمد خان با اکثریت رأی داده شد در صورتیکه با اتفاق رأی داده شده بود .

رئیس صحیح است .

آقامیرزا احمد - در خصوص رأی منفی هم اکثریت بوده اتفاق .

رئیس صحیح است .

ذکاءالملک تلگرافی قرائت کرد که از تبریز بعنوان وزیر جنگ و وزیر داخله مغایره شده بود مشعر بر اینکه صبح بیستم بسنگر های رحیمخان حمله بردیم و جنابان سالار ملی و رشیدالدوله و سعیدالدوله هم همراه بودند پنج دقیقه بیشتر مقاومت نکرده دو عراده توپ درو ناوا گذاشته فرار کردند بنده و پیرم خان تعاقب کرده تا یکساعت بغروب مانده هفت فرسخ آنها را تعاقب کردیم برف قریب یکدفعه بود عده زیادی از آنها مقتول و دستگیر شدند اگر زیادی برف و بلذیت آنها نبود تمام دستگیر میشدند از طرف ما بجز يك اسب تلفات نشده است شب در یوزبند توقف کردیم بعد سالار ملی و سعیدالدوله و بقیه اردو هم رسیدند صبح حرکت کرده نزدیک بستران آمدیم فردا خبر از رحیمخان میرسد علت اینکه بیشتر تعاقب نکردیم این بود که توپهای شنید روسیه و دهانه عقب بودند در صورتیکه قرار شد تعاقب کنیم سعیدالدوله و رشیدالدوله را بایانصد سوار عقب آنها خواهم فرستاد با رحیمخان پیش از دو بیست سوار نیست رحیمخان یا میرود بقوجه بکلو یا میرود بهغان و ماک روسیه چون از حسرتان تا رودارس يك فرسخ پیش نیست در صورتیکه بخاک روسیه نرفت و در حسرتان ماند تکلیف چا کران معلوم است در صورت رفتن بخاک روسیه تکلیف را معین فرمایند در این جنگ توپهای شنیدر بواسطه زیادتی برف بکار برده نشد جمع فرقی و پیرم .

رئیس - جناب حاجی شیخ محمد باقر مجتهد همدانی در ضمن تکرار فیکه بوزارت داخله کرده اند شرح مبسوطی تشکر از مذاکرات ششم و سیزدهم مجلس کرده است محض استحضار خاطر آقایان عرض شد .

ذکاءالملک - راپورت شبهه پنجم را در خصوص رسیدگی باعتبارنامه لواءالدوله قرائت کرده مشعر بر اینکه رسیدگی باعتبارنامه لواءالدوله نماینده کرده و خونسار نموده چون دوسیه از طرف هیئت رئیسه نرسیده بود معول بجلسه آتیه شد و اعتبار نامه دکتر حیدر میرزا گر چه نباید بشبهه پنجم رجوع شود معتمد الملک چون کار نداشت رسیدگی کرد دکتر حیدر میرزا

باصدر الاسلام در درجه اول منتخب شده اند از روی نظامنامه انتخابات لکن در درجه ثانی صدر الاسلام بموجب يك رأی علنی دکتر حیدر میرزا را انتخاب کرده و رأی آندو نفر معلوم نیست باید مجدداً آراء این سه نفر بانجمن نظار قشون گرفته یک نفر از آنها معین شود و يك طفری کاغذ در کمیسیون آمده است که دکتر حیدر میرزا استعفا کرده و يك طفری کاغذ هم رسیده است که انتخاب دکتر حیدر میرزا از روی تهدید و تطمیع بوده است باید وزارت داخله تحقیقات نموده بشعبه اظهار دارد تا بتواند شعبه رأی خودش را اظهار نماید .

لایحه قانون قبول و نکول پروات تجارتی قرائت شد از ماده ششم تاماده دهم بکمیسیون عود کرد ماده الحاقیه هم کمیسیون نوشته بود راجع باینکه بعد از سه ماه این قانون در تمام ممالک ایران باید معمول و مجرا باشد پیشنهادی دکتر امیر خان راجع بفرمول عبارت قبول و نکول پروات تقدیم کرد پیشنهادی ارباب کبخسرو و تقی زاده در خصوص تبریر پروات نموده بودند موکول بجلسه آتیه شد .

رئیس - شور اول در این لایحه ختم شد این ماده الحاقیه و پیشنهادها رجوع بکمیسیون خواهد شد راپورت کمیسیون معارف و علوم را ذکاءالملک قرائت کرد مبنی بر اینکه دو نفر از شاگردان ایرانی که يك نفر در تفلیس و يك نفر در بطریق بورج تحصیل میکنند يك عریضه بمجلس عرض کرده اند و مغارجی خواسته اند که تحصیلات خودشان را تمام نمایند کمیسیون باین ملاحظه که اگر بپذیرد این مسئله نظایر بسیار پیدا خواهد کرد رجوع به وزارت علوم نمود و بملاحظه اینکه محصلین هم میبایست نشوند چنین تصویب می نماید که وزارت علوم تحقیقات از مدارسیکه در آنجا هستند نموده دوسیه تحصیلات آنها را بخواند چنانچه محصل هستند در حق آنها توجهی بشود لکن وزارت علوم اظهار داشت که در بودجه وزارت علوم از برای محصلین خارجه مجلس معین کرده لکن راجع است باشخاصی که تحصیلات مقدماتی را در مدارس ایران کرده تصدیق نامه در دست داشته آن وقت وزارت علوم آنها را اعزام نماید

و در ذیل این راپورت شرحی نوشته بود مشعر بر اینکه چند فقره شکایت از کاشان رسیده راجع باین که موقوفاتی درید آقا شیخ احمد بوده آقا سید محمد کاشانی وقفنامه و احکامی از حجج الاسلام عتبات اظهار داشته که تولیت با من است وزارت اوقاف از شیخ احمد انتزاع کرده بتصرف آقا سید محمد داده است کمیسیون عمل وزارت اوقاف را تصویب میکند لکن آقا شیخ احمد اظهارات خودرا بعدلیه بنماید

وکیل التجار - این خبر بچه مناسبت در اینجا آمده است و قرائت میشود نمی توانم در این رأی بندهم .

ذکاءالملک - این شکایت وقتی از کاشان رسیده بوده که کمیسیون عرایض تشکیل نشده بود باین جهت بیمناسبت بکمیسیون علوم و معارف و اوقاف رجوع شد .

وحیدالملک - همین قسم که فرمودند این وقتی بکمیسیون رجوع شد که کمیسیون عرایض نبود و ما لابد شدیم جوابی برایش بنویسیم این بود که این جواب نوشته شده است .

آقا شیخ محمد - بنده در خصوص معارف

صیرت و اطلاع باشد و بتواند قوانین موضوعه را بخوبی بویف اجرا بگذارد بطعم باشد و در فارس حکومت کرده باشد نظر باین ملاحظات حضرت والا فرما تا ما چون سابقاً در فارس حکومت کرده اند و سوتوا بیه در کرمان بوده اند و از روابط کرمان و فارس بخوبی اطلاع دارند ایشان منتخب شدند و گمان میکنم بعد از ورود ایشان بفارس بخوبی آنجا را اداره نموده و بزودی علائم این مقاصد بظهور میرسد.

میرزا ابراهیمخان - اگر چه مادر ابراهیمخان وزیران بایده شرکت داشته باشیم ولی با چشم های خیلی دور بین نگران خواهیم بود و مواظبت خواهیم داشت و همیشه اطمینان کافی میتوانیم داشته باشیم که وزارت داخله در انتخابات نام الاختیار خود البته مدافعی لازم را نموده است و انشاء الله اگر بطوری که منتظریم با این اختیارات که بآنها داده شده کارهای خوب کردند و موجبات رضایت اهالی فراهم آمد که البته معلوم است نهایت تشکر از ایشان خواهیم داشت اگر خدای نخواسته برعکس نتایج ظاهر شد آنوقت شکایات و تمکدر قلوب نتیجه خواهد داد.

معاون وزارت داخله - اگر این فرمایشات را نمی فرمودند کار حاکم آنجا در اجرای این مقاصد خیلی سهل تر و محکم تر بود ولی بعد از این فرمایشات کار حاکم و وزارت داخله را خیلی سست کردند.

رئیس - یک ذریع نفس است . مجلس متفرق شد مجدداً پس از بیست دقیقه تشکیل شد . از طرف رئیس یک ربع نفس اجازه داده شد و مجدداً مجلس منعقد شد .

در خصوص کتیرات کردن مستر انیس نیو از کمیانی هند واروپ برای استخدام تلگراف خانه قرائت شد و کافندی هم در خصوص تأکید این مسئله از وزارت پست و تلگراف قرائت شد .

منتصر السلطان - میخواستم عرض کنم اگر سمت مستشاری موقت باین متداولی میشود بدهید باید مواد موقتی را مجلس شورا معین کند چه موقتی وجه غیر موقتی آنهم مجلس شورای ملی از هر دولتی و از هر جا که صلاح خودش را دانست باید آن شخص را معین کند پس کمیسیون معین نمی تواند رای بدهد و این حق را بوزیر بدهد من اینرا رد میکنم زیرا هیچ وزیری حق ندارد که بکنفر را بجهت یک روز معطل کند این را بنده رد میکنم و بهیچ وجه قبول ندارم و اینکه در ماهی سیصد رویه در حق این معین میشود اگر مستشار است که برای اداره کردن امور داخله است هیچ مستشاری نمی تواند برود زیر سیم یا سیم پاره شده درست کند یا فلان تلگرافخانه را اصلاح کند این راجح ندارد و اگر که مستشار دائمی نیست و موقتی خواهد بود پس باین اسم هم نمی توان آورد پس ترتیبات کارها بیک ترتیبی است که نمایانم این حق را ما بوزرا بدهیم و خود پارلمان باید معین کند که از کدام دولت این مستشار معین بشود و اینرا مکرر گفته ام که هیئت وزرا نباید معین کنند.

معاون پست و تلگراف - در این مسئله نوشته شده است که بسمت مستشاری بیآورند فقط این شخص

را خواسته اند برای کمک موقتی و نگفته است که بدون رای مجلس میخواهیم این کار را بکنیم وزارت پست و تلگراف مطلب خودش را پیشهاد کرده است و مجلس اما قرار دادی که شده موافق کلیه ترتیبات البته وقتی میخواهند شخصی را مستخدم کنند باید قرارداد بگذارند مذاکره بکنند که بچه ترتیب و بچه مبلغ و شرایط او چیست اما اینکه نوشته شده است که اگر باید باموریت برود مخارج راه باو خواهیم داد این جهت اتفاق است که اگر لازم شد باو بدهند و سمت معینی از برای او در اداره تلگراف ما معین نکردیم اینهم از باب دستکاه اطلاع دارد این موقتا آورده ایم که از برای اول سال که بودجه پیشهاد بکنیم و در گمان هم مینویسیم او هم که اروپائی است و ده سال است که در اداره تلگرافات انگلیس خدمت کرده از اطلاعات او چیزی کسب کنیم .

میرزا اسمعیل نویری - بنده عرض میکنم این که میفرمائید این مستشار نیست من نمیدانم معنی مستشار چیست معنی مستشار همین است که کرده اند غیر از این معنی دیگری ندارد معنی مستشار این است که از یک دولت خارجه کسی را آورده مستخدم کنند این هم همان است که میگویند همان فرار داد را دارد وانگهی میگویند کتیرات است منتهی مطلب کتیرات برای کوچکی است و شش ماهه است و میخواهیم بگویم وزیر از قرار داد مجلس تخلف کرده است بواسطه این که مجلس قرار داده بوده است که هر وزیری بخواهد یک مستخدم یا مستشار بیآورد اول باید به مجلس اطلاع بدهد مجلس که مطلع شد بعد از استحضار مجلس آنوقت برود سؤال و جواب نماید این وزیر قبل از استحضار مجلس حق نداشت مذاکره نماید مطالب را ختم نمایند .

حسنعلی خان - کمیسیون مجلس نمیگوید حتماً یک چنین چیزی را عمل کنند و اسم هم نمیبرد که از چه مملکت باید مستخدم گرفت یک اظهاری از وزیر پست و تلگراف شدو بکمیسیون آمد و ما هم نظر خودمان را نوشتیم و فرق است میان این که بکنفر را دولت بسمت مستشاری قبول میکند یا یک کسی را دولت بسمت مستشاری قبول میکند بشش ماه و پنج ماه بسمت مستشاری بیآورد و وزارت خارجه معاهده رسماً با دولت آن شخص که آنرا اجیر میکنند میکنند این یک مسئله است که خیلی اهمیت دارد ولی این مسئله را کمیسیون رسمیت نداد که در مجلس مطرح شود در اینجا وزارت پست اظهار کرده است که یک کسی را میخواهیم موقتا بیآوریم با اداره پست و تلگراف و بعضی ترتیبات داخلی بدهیم چون بی سبب کمیسیون این را رسمیت نداد در صورتیکه بین وزارت خانه و آن شخص کافندی رد بدل شده باشد سفارت خانه یا خارجه طرفیت ندارد .

محمد هاشم میرزا - معلوم نیست مستشار است یا مستخدم و گفته اند حق وزیر است اگر حق مجلس نیست که بسیار خوب و اگر حق مجلس است و باید گفتگو کنیم و از هر دولتی مستشار خواهیم آورد همه مستخدمین را از همان دولت باید خواست .

آقا سید حسین - اینجا چه ضرری بکمیسیون معترم وارد است که این تصویب را کرده این منظور

میفهماند که تمام وزراء بهمین طوری رسمی حق دارند از هر دولتی مستخدم بیآورند .

فاتح الملک - بنده می بینم که ما متصل میگوئیم که چرا مستشار برای ادارات نمیخواهند حال یک وزیری آمده است و یک پیشنهادی کرده است و یک نفر را برای اداره کردن خواسته است این در صورتیکه در میان خودشان مقاوله نامه راجح باو نباشد و یک فرار شش ماهه بگذارند له اداره کند در حالتیکه ضرری نداشته باشد و پول زیادی نخواهد نظریات کمیسیون را بنده تصدیق میکنم .

مقین السلطنه - بلی بنده باین وزیر معترم هیچ ایرادی ندارم بجهت این که تمام طرق قانونی را ابقا کرده اند و برای مجلس مقدس موکول کردند ولی چیزی که خیلی جای تعجب است این است که کمیسیون در این باب از دیر تند تر رفته است یعنی همان حقی را که وزیر معترم بمجلس داده کمیسیون برداشته است و این خیلی جای تعجب است برای اینکه ما این را میدانیم علاوه بر این که مطلب سابقه دارد و در مجلس محسوساً در پرگرام وزراء این مطلب معین شده است که هیچ کدام از وزراء نمیتوانند بدون اطلاع مجلس مستخدم از خارج بیآورند پس این رای کمیسیون موافق نیست ولسی آنچه که راجع ببقول این مستخدم است بعضی مطالب است که باید در اینجا اقرار کرد یعنی باید گفت که وزیر پست و تلگراف تصور میکند که در ضمن ششماه ممکن است اداره اش اصلاح شود بتوسط یک مستخدم خارجی این است ادعای خیلی بزرگی در ششماه نمیتوانند اداره خود را مرتب کنند یعنی مجبور میشود پس از ششماه تجدید کند پس در این مدت نباید اهمیت داد که شش ماه است یا یکسال البته این شش ماه نیست بلکه ممکن است زیاد تر باشد و اما آن قدری که راجع بحمايت و همراهی سفارت باشد اغلب مأمورین خارجه که داریم از اداره خودشان قرض کرده ایم این نکته اساسی را فراموش میکنند که امروز بکنفر اروپائی را ما از توی کوچه برداشته که فرضاً شاگرد مغازه است و او را میخواهیم اجیر کنیم همیشه لازم شود مورد تعدی بشود و بعضی حرفها درباره او در بیآورد تهرأ سفارت او درباره او رسیدگی میکنند این ملاحظات را که ما در نظر بیآوریم آنوقت این حق بزرگ را که مجلس دارد که رسیدگی بجزئیات اینکار و استخدام مأمورین باشد اگر این حق را سلب بکنیم فردا ممکن است تمام وزراء باسم اینکه موقتی است و رسمی نیست مأمورین خارجه بیآورند گمان میکنم بعد از این دچار اشکالات بشویم استخدام این مأمورین بهیچ وجه صلاحیت ندارد و بنده مخالف این هستم .

وکیل التجار - ما داخل آن مذاکراتی که هیچ معنی ندارد میشویم و چیزهایی که خودمان طرح میکنیم و فکر میکنیم میگوئیم بنده مخالف این مطلب هستم که بروند تمام اداره شانرا تغییر بدهند و از دولتی روس وانگلیس یا از غیر دولتی بیآورند هیچ ربطی ندارد و این صحبتها صحیح نیست یک راپورت از یک وزارتخانه رسیده است که بکنفر ما من شش ماهه وجود او را برای بعضی اصلاحات لازم میدانم در اصلاحات اداره در مدت ششماه میشود یا میشود نمیدانم اداره تلگراف یعنی اداراتی که ما امروز داریم و تا

امروز داریم و تا اندازه میشود گفت که اداره یکی همان اداره پست و تلگراف است ولی نواقصی دارد که باید اصلاح بشود ممکن است در ششماه بشود اصلاحات کرد که محتاج بیک نفر مستشار نباشیم دیگر این که مستشار نبوده است مذاکره در این است که این آدم را باین ترتیب مجلس تصویب میکند یا خیر بنده عقیده ام این است با آن شرایطی که گفته شده است که در مدت ششماه برای اصلاحات کافی است معلوم میشود که در این مدت میتواند این شخص بقدر لزوم اداره تلگراف را مرتب کند بنده مخالف نیستم که استخدام کنند بعد از ششماه اگر خواستند تجدید بکنند میکنند و آنوقت اگر صلاح ندانستیم نمیگذاریم تجدید کنند اختیارش با ما است هیچ کسی نمیتواند بعد از آنکه مجلس تصدیق کرد لازم شد که تجدید کند حرفی بزند و بگوید چرا تجدید میکنم و سفارت هم نمیتواند بگوید که چرا بعد از ششماه تجدید نکردید .

افتخار الواعظین - بنده اولاً عرض میکنم مخالف وکیل التجار و بعد خاطر آقایان را جلب بیک نکته مهم میکنم که اداره تلگراف یکی از ادارات خیلی مهم مملکت است تمام اسرار دولتی و اسرار ملتی و منبع پلتیک مملکت تلگراف است و بنده عرض میکنم که بکنفر اروپائی را که با ما همجوار باشد چه رسمی چه غیر رسمی ابتدا بودن او را در اداره تلگراف تصویب نمیکنم و اما درباره این مسیو عرض میکنم در روزنامه امروز بنده دیدم که ایشان سابق در اداره تلگراف تهمیرچی بوده اند و کسی که تهمیر میکرده است او را بطور برای اصلاح میخواهند که قانون بنویسد بنده ابتدا تصویب نمیکنم .

محاسب الممالک معاون پست و تلگراف لازم است عرض کنم این تهمیرچی نبوده رئیس سیم خراسان بوده و مدتی هم آنجا خدمت میکرد و مدتی ناظم کل بوده و این که تهمیرچی بوده است نمی دانم .

تقی زاده - همه این حرفهایی که در خصوص راپورت کمیسیون ما گفتیم زیاد است مکرر در خصوص مستشارها صحبت شده است و اختلافات در خصوص کتیراتها که آیا بمجلس باید یا نباید و مباحثات نشده است و خلافتش دیده شده است و همیشه گفته شده که باید بموجب قانون اساسی حق دارید بکتیراتها رسیدگی کنیم راپورت یک کمیسیون میان دعوا نرخ معین کردن یک مسئله اساسی مملکت داخل نمیکند و یک سندی بدهیم که وزیر اعلی حق ندارند کتیراتها را بدون تصویب مجلس ببندند اگر حق داریم که بکتیراتها رسیدگی کنیم برای این است که جزو رسوم جاریه است بنده می گویم بموجب معاملات سابقه حق مجلس است که بمجلس بیاید و وزیر هم فرستاده است و اما بعضیها می گویند غیر رسمی است بنده این را نمی فهمم .

اسدالله خان - همانظوری که آقای تقی زاده فرمودند بنده تصدیق میکنم ولیکن باب استخدام کمیانی یک بابی است که اگر بخواهیم در آن موضوع حرف بزنیم باید ده روز در آن حرف بزنیم خوب است که ما اصلاً دایره کتیرات را در مملکت وسعت ندهیم ما امروز تصور می کنیم که اگر بخواهیم از خیابان علاءالدوله فلان یونانی را

هم بسمت استخدام قبول کنیم باید کتیرات کنیم یا می توانیم مادامی که در اداره تلگرافخانه یک مستخدم لازم است بگوئیم که تا زمانیکه کار میکند ماهی صد تومان باو بدهید و این که این پیشنهاد وزیر را بپذیریم باو اجازه بدهیم که کنترل نماید گمان نمیکنم که کنترل لازم نباشد بنده ابتدا بهیچوجه کتیرات را قبول نمیکنم بجهت اینکه این باب کتیرات را این طور که ما بساز کردیم فردا اگر یک تاجر اروپائی هم خواسته باشیم می گویند که باید کتیرات شود و باین واسطه دست و پای یک اداره را می بندند .

اسدالله میرزا - بنده می خواستم در این باب اظهاری بکنم ولی اظهار بعضی از آقایان و کلاً بنده را مجبور میکند که مفصلاً عرض کنم بعضی از آقایان می گویند که وزراء می توانند تمام اجزا و مستخدمین ادارات را بیرون کنند و بجای آنها از خارجه بیآورند بعضی هم می گویند کمیسیون می خواهد یک حقی را از مجلس بگیرد در صورتی که وزیر این حق را داده بود بنده عرض میکنم یک وقتی یک محمد علی میرزائی بود و یک طرف یک وزرائی داشتیم بآنها هیچ اعتماد نداشتم باین جهت می گفتم که هر کاری را که می خواهد وزیری اقدام کند باید بنظر مجلس برسد و هر کز مطمئن نبودیم که یک وزیری یک کاری را بکند یا آن پادشاه در آن رای بدهد ولی ما اگر بخواهیم یک روزی داخل رسته قانون شویم نباید در جزئیات حرف بزنیم ولی عرض میکنم که اگر باید مملکت منظم شود باید وظیفه هر کس معین شود نه اینکه شما اسم یک کسی را بکنارید وزیر و باو بگوئید که آبر بدون مجلس نخورد این را بنده مخالف قوانین هر مملکتی که پایه اش قانون گذارده می دانم بهمین دلایلی که کمیسیون اظهار داشته و بعضی از آقایان هم اشاره فرمودند تصور بفرمائید که اگر امروز یک عمارت دولتی خراب شود و وزارت جنگ بخواهد یک مسیو پوتن فرانسوی بیآورد که آنرا بسازد آنوقت یکی یکی از آقایان معترم می گویند که وزراء ابد حق ندارند یک نفر اروپائی را اجیر کنند بنده گمان میکنم که این را باید یک روز نشست و اساساً مذاکره کرد وزیر هم تکلیف خود را بداند و کپل هم تکلیف خود را بداند اما در این باب که اظهار شد که مستخدمین خارجه بیآورند از هر نقطه که می آورند باید مخارج سفری باو بدهند و شما ابتدا بکتیرات آنها ملاحظه نکردید که آنوقت این ها مستخدم هستند باینستند وزیر پست و تلگراف شاید بعضی ملاحظات کرده است و این مطلب در نظرش هست که وقتی مستشار می آورند لابد باید مخارج سفری او را بدهند و بعد از آنی که این شخص وارد این خاک شد افلا یک مدتی می خواهد که شروع بکار نماید و امروز وزارت پست برای اینکه این اداره ها داخل مرقوم جدید بشود استخدام این شخص را تا شش ماه کافی می داند و این هم یک کسی است که مدتی در این مملکت بوده و اطلاعات کامل دارد و شخصاً بصیرت محتاج باینکه این تلگراف کجا است و اینجا چه تلگرافخانه است و چقدر سیم دارید ابتدا نیست همه اینها در نظرش هست بنده تصور میکنم همین طور که کمیسیون تصویب کرده

است شاید بالاخره همین طور که گفته شد وزیر تلگراف از برای اینکه کارش از پیش برود گفته شده که یک نفری را بیآورد و آن را صورت کتیراتی داده از مجلس بگذرانند و این را که گفته شد که یک آدمی را بگویند بیایند اینجا بنشینند این کار را بکنند صحیح است ولی کمیسیون بعد از مذاکرات زیاد در یک باب رای باین دادند و عقیده شان هم بر این مستقیم است و این قدر هم نبود که بعضی اظهارات دیگر که نامناسب است بشود بجهت این که این اظهارات یک اندازه توهین است بکمیسیون آنها البته حقوق مجلس را حظمی کنند ولیکن می گویند که وزیر تلگراف در این موقع اینطور تصویب کرده است بالاخره بعد از آنکه مذاکرات را در این باب کافی دانسته و کمیسیون پیشنهاد کرده است رای بگیرد آنوقت اگر صلاح دانستید بکلی کتیرات هارا بعد از این رجوع کنید یا بکمیسیون خارجه یا بکمیسیون بودجه .

سلیمان میرزا - اما این لایحه قانونی بوده یا نبوده اگر لایحه قانونی است موافق نظامنامه داخلی می باشد لایحه وزیر طبع و توزیع بشود تا ما مسبوق شویم و حال آنکه طبع و توزیع نشده و بنده نمی دانم که لایحه وزیر چه بوده و کمیسیون چه تصویب کرده است مطلب دیگر بنده راجع به نظامنامه داخلی است عرض می کنم موانع این راپورت کجا است ما دیدیم که برخلاف این راپورت حرف زدند و کسی مدافعه نکرد اگر مخبری ندارد که بنده اظهاری نکنم و اگر مخبر دارد که باید بفرمائید تا بشناسیم و اینکه اینجا نوشته شده شخصاً وزیر این قرار داده است دولت مامر کب است از چند وزیر این را وزیر شخصاً اقدام کرده بنده ملتفت نشدم هر وقت یک وزیر یک اقدامی بکند مثل این است که دولت آن اقدام را کرده است از این گذشته حضرت والا فرمودند که اگر یک وقتی مملکت ما خواست یا در دائره ترقی بگذارد بنده خواستم عرض کنم که این قضیه فرضیه موجود است بعمدالله بهیثت و زرای خودمان کلاً اعتماد داریم و یا بدائره قانون گذارده ایم پس وقتیکه ما یا بدائره قانون گذاریم باید برای وزرای خودمان حدی معین کنیم یکی از وظایف وزرای ما این است که اگر آب بخواهد بخورد باید از مجلس این بگیرد این است بکنفر مستخدم خارجی را خواست که در وزارتخانه خود مستخدم کند باید با اطلاع مجلس و ملت باشد والا ما نمیتوانیم بگوئیم وزرا مختارند هر طور که میل دارند صرف بکنند بدون اطلاع ملت اگر چه ما بهیثت وزرا کاملاً اطمینان داریم و غیر رسمی را که فرمودند بنده نمیدانم وقتیکه دولت قبول کرد بطور غیر رسمی میشود و اینکه فرمودند شاید بکوفتی وزیر از جیب خودش پول بدهد بیک نفر که بیا این لایحه قانونی را برای من بنویسد بنده عرض میکنم اگر همچو کاری بخواهد بکنند هیچ لازم نیست بمجلس اطلاعات بدهند ما هرگز این اشکال را نخواهیم کرد ازین گذشته از ما سلب کنند و اینکه بفرمائید موقتی شده و شش ماهه است ممکن است بعد از شش ماه تجدید بشود این موقتی دائمی بشود پس این را خوب است مخبر کمیسیون توضیح دهد .

حسنعلی خان - اینکه میفرمایند این لایحه قانونی بوده یا نبوده اگر لایحه قانونی بوده چرا طبع و توزیع نشده بنده عرض میکنم که این لایحه قانونی نبوده فقط يك اظهاری از طرف وزارت پست و تلگراف شده بود و رجوع شد بکمیسیون وزارت پست و تلگراف اگر تصور میکرد این کترات است و باید از مجلس مقدس بگذرد این کترات را همان طوری که گفته شد رجوع می شد بکمیسیون خارجه و طبع و توزیع میشد مسئله دیگر که فرمودند این رسمیت دارد یا ندارد بنده عرض میکنم رسمیتی ندارد و همان طوریکه آقای میرزا اسدالله خان فرمودند بنده هم باز عرض میکنم آن مستخدمینی که کترات هستند و دولت آنها را کترات میکند یا آنکه يك خدمت معینی در يك وقت معین و بدمهم عذرش را بخواهد فرق دارد و اما اینکه میفرمایید این اظهارات توهین است عرض میکنم توهین نیست ممکن است راپورتی که از کمیسیون می آید ایرادات در آن بشود این توهینی برای آن کمیسیون نمی شود کمیسیون میگوید اینطور بنظر ما میرسد و اصرار نداریم که چیزی را که بنظر ما رسید مجلس مجبور است قبول نماید و ما هر چه را که وزارت پست و تلگراف تقویت مینماید برای بدهند ابتدا کمیسیون اینطور اصراری را ندارد.

وکیل الرعایا - اینکه فرمودند اعتماد بهیئت وزرا باید داشت اطمینان بآنها داریم و حق خودشان را بآنها واگذار کردیم چنانچه همیشه در سر کار خودشان هستند ولی ما هم باید حق خودمان را نگاه بداریم یعنی مکلفیم که ما کارهای خودمان را منظم داشته باشیم ولیکن در مسئله مستشار خوب است وزیر امور خارجه ما از يك دولتی با يك قرارداد صحیحی بخواهد آن وقت لازمه آن شخص است که خوب کار بکند لکن اعتمادی بآن شخص که از طرف دولتی نیامده باشد نیست باین جهت است که بنده عرض میکنم و نظرم باین است که مستشار بیاید لکن بهمان ترتیبی که عرض شد از همان راهی که تمام دنیا گفته و کرده اند در يك چیزیکه خیلی لازم میدانم عرض کنم این است که اگر اینکه ما بخواهیم بهمین شش اصلاحات قانع شویم آن اصلاحات بزرگ میماند برای وقت دیگر باین جهت اینجانبان بلسان التماس عرض میکنیم آن کاریکه شش ماه بعد از این بخواهید شروع کنید الان شروع کنید

مؤتمن الملک - موافق ماده بیستم نظامنامه داخلی لوابح قبل از آنکه بمجلس بیاید باید برود بکمیسیون بودجه اینک بمجلس آمده است .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - من يك سئوالی دارم يك وزیر اگر بخواهد اصلاح یکی از لوابح را بنماید میتواند خودش اصلاح کند و اگر بکنفر که بصیرت در امر آنوزارتخانه داشته باشد میتواند مستخدم کند یا نمیتواند در این که دو دست تومان میخواهد بکیرد یا بیشتر یا کمتر حق مجلس است که هر چه صلاح میدانند تقویت نماید .

محمد هاشم میرزا - عرض می کنم در میان لایحه وزارت مرقوم است که مستشار دائمی نخواهد بود و این يك مستخدم است دویم اینکه معاون فرمودند که این سابقاً مستخدم هم بوده چطور سابقاً مستخدم

بوده است شخصی غیر رسمی بوده اند به ترتیب بوده است که ملتفت شویم بچه ترتیب بوده است .
معاون وزارت داخله - این که عرض کردم مستخدم بود در ایران بوده ولی مستخدم ایران بوده است در اداره هند و اروپا بوده است و اطلاعات دارد اداره تلگراف کاملاً رفورم از او میخواهد حال خوب است مجلس در فصول شرایط ملاحظاتی کرده تصحیح کند یا اگر از اصل هم تصویب نمیشوند کنند رد میکنند .

صدر العلماء - البته اصلاحات ادارات محتاج است باشخاص با اطلاع و این لازم به تأمل نیست ولی می خواهم عرض کنم خوبست مقرر شود از مسلمان های تربیت شده یا از زردشتیهای با اطلاع انتخاب شوند .

معین الرعایا - بنده می خواستم عرض کنم کمال اعتماد را بوزراء دارم در اینکه آقای اسدالله میرزا گفتند که این وزیر برای آب خوردن هم باید اجازه بخواهد یا اگر عمارتی بخواهد بسازد باید اذن از مجلس بگیرد که این دو با هم خیلی اختلاف دارد و بنده اینکار را از حقوق اساسی مجلس می دانم .

وحید الملک - بنده مقدمه سئوالی از مخبر کمیسیون داشتم که این پیشنهاد را لایحه قانونی می داند یا نمی داند اگر چیز دیگر است هر اسمی دارد بگویند .

حسنعلی خان - گمان می کنم اگر از خود وزیر پست و تلگراف هم پرسید نمی داند چیست ولی آنساعت بنده می توانم جواب عرض کنم که مجلس تکلیف کرده باشد .

وحید الملک - من نمی دانم و خود مخبر هم می گویند ایشان هم نمی دانند حالا بنده عرض کنم مطرح مذاکره امروز مجلس چیست اگر مطرح مذاکره راپورت کمیسیون است که بعضی عرایض است بنده عرض کنم و اگر پیشنهاد وزیر است معلوم شود باید از هم تفکیک شود حالا بنده چون اسم این پیشنهاد را نمی دانم اگر پیشنهاد است باید اول طبع و توزیع شود بعد بمجلس بیاید برای شور خوب است جواب بنده را بگویند .

اسدالله میرزا - مطرح مذاکرات راپورت کمیسیون است پیشنهاد کرده است این قرار داد قابل مذاکره نیست و مطرح همان راپورت است کمیسیون هم پس از مذاقه عقیده خودش را اظهار کرده است ولی در باب اصل مسئله عرض می کنم بدبختانه لغات متعدد نداریم هر معامله را کترات می گویند و آقایان هر يك يك جور می گویند یکی می گویند تمام امتیازات دیگری میگویند کتراتها بنده عرض می کنم در هر مملکت در باب کتراتها و قراردادها که اقسام آنها معلوم شود و مقصود از کتراتی که باید بمجلس بیاید تصویب شود کدام است .

وحید الملک - بنده عرض می کنم که از آنوقتیکه خواستم سئوال کردم هیچ سر سوزن اطلاعی برایم حاصل نشده است عرض می کنم اگر مطرح مذاکره راپورت کمیسیون است مطالب راپورت دو قسم است یکی قسمت اول راپورت و اعتراضی است و نقی در قانون اساسی چطور که اغلب آقایان

فرمودند و اما قسمت دویم که نوشته است خود وزیر اینکار را می تواند بکنند همین طور هم که خود معاون وزارت پست هم اظهار کردند و یقین می دانم خود وزیر هم این قصداً نداشته است که این حق را از مجلس ساقط کند حالا بنده پیشنهاد می کنم بمجلس محترم که بایستی این پیشنهاد وزیر هم طبع و توزیع شود مابین و کلاً تا ما بتوانیم بعضی مذاکرات کنیم و رای بدهیم

تقی زاده - از اول مجلس تا بحال در مجلس مذاکره میشود راجع بیک مسئله اساسی بنده میگویم نباید اول مطالب را محفوظ کرد این مسئله هیچ مسئله اساسی نیست نمیشود يك مطلب اساسی را در ضمن يك مطلب جزئی حل کرد این مطلب هم ربطی بان مطلب اساسی ندارد حالا مذاکره در مطلب اساسی نداریم آن مطلب باید مدتها مذاکره و دو سه شور در او بشود تا حل شود حالا ببینیم آقایان بر می خیزند يك مسئله اساسی را داخل در این بحث می کنند میخواهند حل شود این ممکن است یعنی کلیه معاملات جاریه را ممکن نیست باین ترتیب منسوخ کرد و اگر بخواهند معاملات جاریه را منسوخ کنند لااقل باید دو ماه فرصت داشته باشند مذاکره بشود بیکدفعه در کمیسیون رفتن ممکن نیست نظیر این مسئله تقریباً يك ماه قبل در عثمانی واقع شده است عرض می کنم و در میان وزراء و کلا در نظیر همین مسئله مذاکره بود که وزراء يك پیشنهاد جدیدی بمجلس کرده بودند که می خواستند معاملات جاریه را نسخ کنند و کلاً قبول نکردند تقریباً دو روز متوالی این مذاکره مابین و کلا و وزیر مطرح بود حالا ما میخواهیم بیک مذاکره کمیسیون معاملات جاریه خودمان را بهم بزنیم و بنده عرض می کنم و این مسئله جزء کترات و از معاملات است بهیچ وجه او را نمیشود خارج کرد از کترات و حالا باین ترتیبات گفته می شود که شش ماهه خواهد آمد مستخدم است غیر رسمی است حالا همه جور اظهار خدمت می کند نوع پرستی بالاخره بعد از اینکه کترات تمام شد آنوقت همه جور برتری میخواهد در هر کار تغییر می کند بعد از سه ماه اگر او را نخواهند بخواهند بیرون کنند بهیچ وجه ممکن نیست بنده میگویم باید در اساس این مسئله استخدام کاملاً بمبنیطور که بعضی آقایان هم گفتند مذاکرات کافی شود در مسئله اساسی البته معلوم است همانطورها نمیشود حل کرد و رای گرفت ولی در این مسئله بخصوص با تغییر شخصی که عرض کردم خوب است رای گرفته شود .

رئیس - مذاکره برای این مطلب کافی است و پیشنهاد هم طبع و توزیع خواهد شد مابین و کلاً برای جلسه آتی .

میرزا ابراهیم خان - بلی در موقعیکه جناب معاون وزارت داخله جواب سئوال بنده را می گفتند اجازه تنفس داده شد و يك نوع جواب سخت دادند گویا بیک قدری سوء تفاهم شده و بنده میخواستم عرض کنم که مجلس اعتماد کامل بانتخاب ایشان دارد در راپورت تشریف نداشتند که بفرموند مجلس از حکومت مأمور این وزارتخانه اظهار تشکر و امتنان کرد رای داد که تشکر شود ولی در این موقع خیلی اظهار مسرت در این حق انتخاب وزارت داخله مجلس دارد

و در واقع تبریک می گوئیم و مقصود اینست که البته خوب است وزارت داخله بیش از ماهی دقت کند ما میخواهیم داخل اجرائیات شویم ولی همانطور که عرض کردم از این حسن انتخاب اظهار تشکر داریم .

رئیس - گمان میکنم نسبت با اهمیت فارس که قابل توجه وزارت داخله شده است این یک حسن انتخابی است که مجلس تشکر می کند - موضوع مذاکرات جلسه آتیه راپورت کمیسیون فوائد عامه قانون جنگل های اربابی و راپورت کمیسیون داخله راجع بیافروش و ساری و همچنین راپورت کمیسیون درباب سمنان و دامغان قرائت آخری طرح جناب اسدالله خان (مجلس چهل دقیقه از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۵۰

مذاکرات پنجشنبه ۲۹ محرم ۱۳۲۸

مجلس شورای ملی

مجلس سه ساعت و نیم بغروب در تحت ریاست آقای ممتاز الدوله نایب رئیس دوم منعقد گردید .

(آقای معاضد الملک مذاکرات جلسه قبل را قرائت نمود)

نایب رئیس - ملاحظه در صورت مجلس هست؟
آقا شیخ ابراهیم - نوشته بود رجوع بکمیسیون شد کدام کمیسیون .

معاضد الملک - بعضی راجع بکمیسیون مبتکرات بود بعضی راجع بکمیسیون عدلیه .

نایب رئیس - مطرح مذاکرات امروز بقیه راپورت کمیسیون فواید عامه راجع با استخدام یک نفر دوم راپورت کمیسیون داخله راجع بمناقشه ساری و بارفروش در خصوص محل انجمن ولایتی سیم راپورت کمیسیون داخله راجع بمناقشه سمنان و دامغان در خصوص محل انجمن و شور آخری درباب طرح قانونی که میرزا اسدالله خان پیشنهاد کرده و انتخاب سه نفر برای کمیسیون فواید عامه راپورت کمیسیون پست - و تلگراف در خصوص استخدام مستر انسن نیو (راذکاع - الملک قرائت نمودند و کاغذ وزارت پست هم در باب تأکید این مطلب مجدداً قرائت شد .

نایب رئیس - مباحثه این لایحه بطور کلی ختم نشده است پریروز اینجا مباحثه شد ولی تمام نشد .

معزز الملک - بعقبه بنده در این لایحه دو مطلب است که بطور کلی از هم باید جدا بشود و یکی آنکه کمیسیون بودجه در این باب چه نظر خواهد کرد یکی پذیرفتن این شخص است برای تلگرافخانه بعقبه من قبل از اینکه داخل مذاکره شویم این مطلب را رجوع بکمیسیون بودجه کنیم ببینیم چه رأی میدهد بعد از آنکه کمیسیون بودجه نظریات خود را پیشنهاد مجلس کرد آنوقت در این باب مذاکره بشود .

وکیل التجار - پریروز در این باب خیلی مذاکره شد بنده لازم میدانم که یک نکته را بدو عرض کنم این مطلبی است که نباید داخل مباحثه بشویم میخواستم عرض کنم که خارج از موضوع صحبت نکنیم چون ما پریروز خیلی صحبت کردیم که قرارداد با مجلس است .

نایب رئیس - خارج از موضوع است خوب است جناب معاون اگر فرمایش در این باب دارند

بفرمایند .

وکیل التجار - موافق نظامنامه داخلی باید رجوع بکمیسیون بشود و داخل مذاکرات نشویم - اولاً باید معین بشود که استخدام او پذیرفته میشود یا خیر و تا هنوز معین نشده است نمیشود در کمیسیون بودجه برود .

مقیم السلطنه - بنده فرمایش آقا را قبول دارم یعنی بعد از آنکه تصویب شد آنوقت برود بکمیسیون بودجه ولی از قرار راپورت همچو می نمایاند که این کار خیلی فوری است و چون فوری است پس باید اساساً رأی گرفته شود و بعد بکمیسیون بودجه برود وقتی که معلوم شد پذیرفته نشد محتاج بر رفتن کمیسیون بودجه نیست .

منقصر السلطان - پریروز قرار شد که این لایحه وزیر را پیشنهاد کنند باید در اساس این صحبت کرد که میتوانیم این شخص را بپذیریم یا خیر چون در کاغذ امروزه وزیر هم ذکر شده است که این مستشار دائمی نخواهد بود و این موقتی است و وقتی رجوع بکنیم بکمیسیون بودجه مثل این است که این را پذیرفته و قبول کرده ایم

شیخ ابراهیم زنجانی - در موضوعی که هیچ معلوم نباشد صحیح نیست در او مذاکره کرد اول باید معلوم شود که این شخص با استخدام قبول میشود آنوقت بکمیسیون بودجه برود .

حاجی سید نصرالله - بنده هم همین عرض را میکنم که ببینیم وجود چنین آدمی لازم است یا خیر وزیر پست هم همین را پیشنهاد کرده است و میگوید اداره پست حاجت دارد باین استخدام شش ماهه باید رأی گرفت اگر قبول کردید برود بکمیسیون بودجه و الا خیر

تقی زاده - بنده موافق نیستم باین اظهارات و اعتقاد این است بکمیسیون بودجه برود و خلاصه ملاحظاتی آنها بیاید و یکی دیگر این است که اولاً باید بکمیسیون فواید عامه برود و بعد بکمیسیون بودجه بعد صلاحیت را مجلس تصویب کند کمیسیون فواید عامه در این باب رجوع بکمیسیون بودجه کرده است مثل اینکه طرحی است و رأی داده است مثل این است که خطا کرده اند و از وظایف او نبوده و کمیسیون فواید عامه وظیفه خود را عمل نکرده است و آن وظیفه که از باب کمیسیون دارد بجا نیاورده و یک چیز دیگر پیشنهاد مجلس کرده است

معزز الملک - بنده عرض کردم و پیشنهاد کردم و اغلب از آقایان رد کردند عرض بنده را و مجدداً عرض خود را تجدید میکنم این که گفتم بکمیسیون بودجه برود و اغلب آقایان فرمودند ما هنوز مستخدمی نداریم که حقوق او را رجوع بکمیسیون بودجه بنمائیم فرض بفرمائید - تصویب گردید و از مد نظری که وزارت پست دارد شما هم قبول کردید که یک نفر مستخدم برای اصلاح تلگرافخانه لازم داریم آنوقت رجوع گردید بکمیسیون بودجه و کمیسیون بودجه از مد نظر مالیه موافقت داشت که تصویب نکرد پس باید اول بکمیسیون بودجه برود تا اینکه از مد نظر بودجه سنجیده شود تا آنوقت یک مرتبه وارد مجلس بشود
اسدالله میرزا - گمان میکنم اجازه ندادند بمعاون در صورتیکه معاون حق داشت که در هر موقع که

توضیح لازم بداند بگوید و یکی دیگر در این مسئله کمی فرمائید رجوع بشود بکمیسیون بودجه گمانم این است این وارد می شود بنظامنامه مسا که کنتراتی است با خارجیه بسته می شود اگر داخل این مسئله می شود بنده عرض می کنم اول اساساً معلوم شود و در آن مواد مذاکره کنند آنوقت رجوع بکمیسیون بشود و یکی دیگر فوریت این بود وزیر تنها کرده است بجهت این است که تکلیف این شخص معلوم شود
نایب رئیس - در خصوص اینکه بمعاون اجازه داده نشد بواسطه این بود که مربوط بنظامنامه داخلی مجلس بود .

تقی زاده - اینکه بمجلس آمده است وزیر خودش نوشته است لایحه و در اولش چاپ شده است و چون لایحه است بموجب ماده ۲ نظامنامه داخلی مجلس حق دارد اما اینجا یک حق اسدالله میرزا تصویب می کنم که این را رجوع کردند بفوائد عامه

معاون وزیر تلگراف - بنده عرض می کنم یک ماه بسال مانده است و هر روز هیئت وزراء فرموده بودجه قانونی می خواهند و ما نداریم در اداره تلگراف کسی را که بتوانیم استعاده بنمائیم و اجزاء ولایات متصل تلگراف می کنند که تکلیف ما چیست ترتیب قانونی ما کو بودجه ما کو تمام را جواب دادیم که برای سال نو برای شما انجام خواهیم داد تمام ملاحظاتی که ما کردیم این بود که کسی که تازه داخل می شود فوری از وضع این مملکت اطلاع ندارد بهتر از این وبا علم تر از این بنظر نداریم که از آب و خاک این مملکت اطلاع داشته باشد زیرا که هر اداره ترتیبی دارد اداره تلگراف سیم است دستگاه و مقرره باید مستخدم اروپائی مطلع از اسامی این کار باشد حالا هم اصرار نداریم که حتماً باید این شخص در این اداره باشد یا نوزده روز است که این مطلب را بمجلس مقدس پیشنهاد کردیم والان شش روز است که این شخص وارد طهران شده است و در تلگرافخانه خودشان مستخدم است و مواجب باو میدهند در این چند روزه اصرار می کنند که خواهش کردید یک نفر ما لازم داریم ما قول دادیم بعد از ورود او را بشما میدهیم الان آمده است اگر لازم ندارید بفرستیم او را بی کار خودش بما مأموریت مامتجیر ماندیم که چه بگوئیم از یک طرف می خواهیم ترتیب خودمان را معین کنیم از طرف دیگر این بیچاره شش روز است سرگردان است امروز خوب است در اساس این مسئله ورد و قبول این شخص رأی بگیریم تا تکلیف معین شود اگر این شخص قبول نشد برویم فکر کسی دیگر را بنمائیم منحصر باین شخص که نیست .

محمد هاشم میرزا رجوع میشود بکمیسیون بودجه اگر خارج میشود که خیر والا عرض کنیم وزارت پست و تلگراف امروز یکی است این بدرد پست هم خواهد خورد و معاون وزیر تلگراف فرموده بودند که مستشار دائمی نیست اگر این مستشار موقتی است باید برای هر وزارتخانه یک مستشار بیاوریم
نایب رئیس - در این کاغذی که وزیر نوشته توضیح داده و جواب شما خواهد بود که مستشار نیست مستخدم شش ماهه است اگر خواسته باشید معاون ایشان توضیحات بدهند .

معاون وزیر پست - این شخص مستشار نیست ابتدا میکانیک میداند سیم کشی میداند ترتیب بودجه و قانون را اطلاع دارد فقط این شخص را ما خواستیم